

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X.X. IR
AB ŠIAULIŲ BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

[Data] Nr. [Nr.]
Vilnius

Lietuvos bankas gavo advokato Alberto Šekštelo (toliau – atstovas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti pareiškėjo X.X. (toliau – pareiškėjas) ir AB Šiaulių banko (toliau - bankas) ginčą.

N u s t a t y t a:

2014 m. gegužės 20 d. pareiškėjas ir bankas sudarė Mokėjimo kortelės be kredito limito išdavimo, naudojimo ir sąskaitos tvarkymo sutartį Nr. *duomenys neskelbiami* ir 2015 m. liepos 10 d. – Mobiliosios bankininkystės paslaugos teikimo sutartį Nr. *duomenys neskelbiami* (toliau abi kartu – Sutartys).

2021 m. spalio 26 d. bankas pareiškėjui išsiuntė pranešimą, kuriuo pareiškėją informavo, kad nuo 2022 m. sausio 5 d. bankas su pareiškėju vienašališkai nutraukia visus dalykinius santykius, t. y. nutraukia Sutartis. Savo sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju bankas motyvavo tuo, kad privalo įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimą, tačiau bankui nepavyko nustatyti pareiškėjo pakankamo ryšio su Lietuvos Respublika.

Pareiškėjas per savo atstovą 2021 m. gruodžio 21 d. kreipėsi į banką prašydamas atšaukti sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis. 2021 m. gruodžio 30 d. bankas pareiškėjo atstovui pateikė atsakymą į jo 2021 m. gruodžio 21 d. petenziją bankui. Minėtame atsakyme bankas teigė, kad jo sprendimas vienašališkai nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju yra priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau – PPTFPĮ) 9 straipsnio 14 dalimi, kuri reglamentuoja banko teisę iš kliento gauti informaciją apie dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį. Bankas taip pat rėmėsi PPTFPĮ 9 straipsnio 16 bei 18 dalimis, kurios įpareigoja banką vykdyti nuolatinę dalykinių santykių su klientu stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų banko turimą informaciją apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir lėšų šaltinį. Minėtame atsakyme bankas detalizavo savo sprendimo nutraukti dalykinius santykius motyvus: „Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bankui kliento ryšys su Lietuva išlieka neaiškus net ir po kliento pateiktų atsakymų į banko užduotus klausimus. Bankui taip pat nepavyko nustatyti ekonominės priežasties, dėl ko klientui būtų reikalinga turėti sąskaitą Lietuvos Respublikoje esančioje finansų įstaigoje. Pažymėtina, kad bankui nepavyko nustatyti kliento dalykinių santykių tikslo, tai bankui neleido įgyvendinti esminio principo - „pažinti savo klientą“, todėl bankas priėmė sprendimą nutraukti dalykinius santykius su klientu.“

2021 m. gruodžio 27 d. pareiškėjo atstovas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti pareiškėjo skundą dėl banko sprendimo vienašališkai nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju. Pareiškėjo atstovas prašė taikyti bankui privalomą nurodymą ne vėliau kaip iki 2021 m. gruodžio 31 d. uždrausti nutraukti Sutartis su pareiškėju ir toliau jas vykdyti, taip pat bankui taikyti šias poveikio priemones: 1) viešai paskelbti, kad bankas pareiškėjo atžvilgiu pažeidė Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalį, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalį, Lietuvos banko Finansų rinkos priežiūros tarnybos direktoriaus 2021 m. vasario 15 d. sprendimu Nr. V 2021/(34.3.E-3400)-419-30 patvirtintų Mokėjimo paslaugų teikimo gairių (toliau – Gairės) 7.3.3 papunktį; 2) įspėti banką dėl Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies, Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalies, Gairių 7.3.3 papunkčio pažeidimų ir įpareigoti banką tokius pažeidimus nutraukti. Pareiškėjo atstovo

kreipimosi pagrindu Lietuvos banke buvo pradėta skundo nagrinėjimo procedūra ir 2021 m. sausio 4 d. paprašyta banko pateikti paaiškinimus dėl pareiškėjo atstovo skunde išdėstyto aplinkybių bei keliamų reikalavimų.

2021 m. sausio 4 d. pareiškėjo atstovas taip pat kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo, prašydamas rekomenduoti bankui nenutraukti dalykinių santykių su pareiškėju. Pareiškėjo atstovas teigė, kad banko sprendimas vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju yra niekuo nepagrįstas, be to, toks banko sprendimas pažeidžia PPTFPĮ bei principo „pažink savo klientą“ įgyvendinimą, taip pat yra diskriminuojantis pareiškėją rasiniu ir teritoriniu pagrindu.

Pareiškėjo atstovas teigdamas, kad bankas nepagrįstai, nesant svarbaus teisinio pagrindo priėmė sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis, remiasi Civilinio kodekso 6.927 straipsnio 2 dalimi, kurioje reglamentuojama, kad „banko reikalavimu banko sąskaitos sutartis gali būti nutraukta, jeigu: 1) lėšų esančių klientų sąskaitoje suma sumažėja tiek, kad nesiekia sutartyje nustatytos minimalios sumos, ir per vieną mėnesį nuo banko išsiųsto pranešimo dienos klientas jos nepadidina; 2) daugiau kaip metus kliento sąskaitoje nėra piniginių lėšų ir su kliento sąskaita nebuvo atliekamos jokios operacijos, ir banko sutartis nenustato ko kita.“ Pareiškėjo atstovo teigimu, šių sąlygų vienašališkai nutraukti Sutartis nėra.

Pareiškėjo atstovas taip pat remiasi Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalimi, kurioje nustatyta, kad „Mokėjimo paslaugų teikėjas gali nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, pateikdamas mokėjimo paslaugų vartotojui pranešimą apie nutraukimą raštu popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki bendrosios sutarties nutraukimo dienos.“ Pareiškėjo atstovo teigimu, pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 13 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. eK3-303-823/2021 naujai suformuluotą praktiką, mokėjimo paslaugų teikėjo teisė vienašališkai nutraukti Sutartis yra ribojama Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos taisyklės, pagal kurią paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai nutraukti atlygintinų paslaugų teikimo sutartį tik dėl svarbių priežasčių. Pareiškėjo atstovo teigimu, taip pat ir Gairių 7.3.2 papunktyje nurodyta, kad bendrosios sutarties nutraukimas mokėjimo paslaugų teikėjo iniciatyva turėtų būti atliekamas tik esant svarbioms priežastims ir kaip kraštutinė priemonė, tai patvirtina, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis neturėtų būti aiškinama kaip suteikianti neribotą teisę mokėjimo paslaugų teikėjui vienašališkai nutraukti Sutartis.

Pareiškėjo atstovas pažymėjo, kad bankas priimdamas sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis nenurodė nė vienos svarbios priežasties, dėl kurios bankui reikėtų imtis kraštutinės priemonės – dalykinių santykių nutraukimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. gruodžio 13 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. eK3-303-823/2021 yra pasisakęs, kad „Šalims bendrojoje sutartyje įtvirtinus mokėjimo paslaugų teikėjo teisę vienašališkai nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, tačiau nenurodžius konkrečių atvejų, kada mokėjimo paslaugų teikėjas gali pasinaudoti tokia teise, mokėjimo paslaugų teikėjas vienašalio sutarties nutraukimo teise gali pasinaudoti tik esant svarbioms priežastims. Kilus ginčui dėl bendrosios sutarties vienašalio nutraukimo teisėtumo ir mokėjimo paslaugų teikėjui neišrodžius, kad vienašalį sutarties nutraukimą konkrečiu atveju lėmė svarbios priežastys, vienašalis sutarties nutraukimas, kaip vienašalis sandoris, pripažintinas neteisėtu ir negaliojančiu kaip neatitinkantis, inter alia (be kita ko), *favor contractus*, sąžiningumo ir bendradarbiavimo (kooperavimo) sutartiniuose santykiuose principų.“

Pareiškėjo atstovas taip pat teigė, kad bankas vienašališkai nutraukdamas Sutartis su pareiškėju neišrodė, kad dalykinių santykių su pareiškėju nutraukimas buvo pagrįstas PPTFPĮ reikalavimų įgyvendinimu. Pareiškėjo atstovas teigė, kad bankas netinkamai taikė PPTFPĮ 9 straipsnio nuostatas, o PPTFPĮ 18 straipsniu apskritai nesivadovavo.

Pareiškėjo atstovo teigimu, toks banko nesąžiningas, nepagrįstas ir neteisėtas elgesys reiškia, kad bankas diskriminuoja pareiškėją rasės ir teritorijos pagrindu. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad, jo nuomone, bankas pareiškėją diskriminuoja dėl jo vardo, pavardės bei gyvenamosios vietos, nes pareiškėjas yra Irano pilietis, gyvenantis Vokietijoje. Pareiškėjo atstovo teigimu, banko sprendimas vienašališkai nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju yra iš esmės pagrįstas tuo, kad pareiškėjas negyvena Lietuvoje, tačiau tokio sutarčių nutraukimo pagrindo nenumato jokie teisės aktai, o Mokėjimų įstatymo 12 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad mokėjimo paslaugų teikėjai privalo nediskriminuoti teisėtai gyvenančių vartotojų dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos arba kokiu nors kitu pagrindu, kaip nurodyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje, ir kitų mokėjimo paslaugų vartotojų, kai mokėjimo paslaugų vartotojai kreipiasi į mokėjimo paslaugų teikėją dėl mokėjimo sąskaitos

atidarymo arba ja naudojasi.

Pareiškėjo atstovo įsitikinimu, banko reikalavimas gyventi Lietuvoje tam, kad būtų galima turėti banko sąskaitą, neatsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas nuolat gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje, yra diskriminacinis ir prieštaraujantis Europos Sąjungos kaip bendros rinkos veikimo steigimo sutartims. Be to, banko sprendimas nutraukti Sutartis motyvuojant tuo, kad pareiškėjas negyvena Lietuvoje, yra neatitinkantis ir faktinės situacijos, nes pareiškėjas yra *duomenys neskelbiami* vadovas ir akcininkas, už darbą gaunantis atlyginimą į banke esančią sąskaitą. Todėl banko pozicija, kad pareiškėjas neturi ryšio su Lietuvos Respublika, yra ne tik diskriminuojanti, bet ir neatitinkanti faktinės situacijos.

Pareiškėjo atstovas prašė rekomenduoti bankui nenutraukti Sutarčių su pareiškėju ir toliau jas tęsti tomis pačiomis sąlygomis.

Lietuvos bankas pareiškėjo atstovo kreipimosi pagrindu pradėjo ginčo nagrinėjimo procedūrą dėl pareiškėjo atstovo keliamo ginčo reikalavimo, susijusio su banko sprendimu vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju, pagrįstumo ir kreipėsi į banką prašydamas pateikti atsiliepimą dėl pareiškėjo atstovo pateiktų reikalavimų pagrįstumo. Bankas Lietuvos banką informavo, kad su pareiškėju ketina kilusį ginčą spręsti taikiai ir derina taikaus susitarimo sąlygas. Vis dėlto, ginčo šalims nepavykus kilusio ginčo išspręsti taikiai, bankas Lietuvos bankui pateikė atsiliepimą.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime bankas paaiškino, kad vykdydamas pareiškėjo mokėjimo operacijų ir nuolatinę dalykinių santykių stebėseną nustatė, jog pareiškėjas yra didelės rizikos šalies (Irano) pilietis, jis bankui nėra pateikęs Lietuvos kompetentingų institucijų išduoto leidimo laikinai ir (ar) nuolat gyventi Lietuvoje. Remdamasis savo vidinėmis tvarkomis ir siekdamas nustatyti didelės rizikos šalies piliečio poreikį turėti dalykinius santykius su Lietuvoje veikiančia finansų įstaiga, bankas reikalavo pateikti kompetentingų Lietuvos institucijų išduotą leidimą laikinai ir (ar) nuolat gyventi Lietuvoje bei prašė pateikti atsakymus ir į kitus klausimus. Bankas paaiškino, kad pareiškėjas jam teigė, kad Lietuvoje nereziduoja, ir patvirtino, jog gyvena Vokietijoje (Berlyne) ir turi banko sąskaitas dviejuose Vokietijos bankuose. Pareiškėjas bankui nepateikė Lietuvos kompetentingų institucijų išduoto leidimo laikinai ir (ar) nuolat gyventi Lietuvoje ir bankui nurodė, kad 2013–2017 m. turėjo leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, tačiau persikėlė gyventi į Vokietiją ir turi leidimą nuolat gyventi Vokietijoje. Bankas teigia, kad iš pareiškėjo pateiktos informacijos nustatė, kad pareiškėjas neturi ryšio su Lietuvos Respublika.

Atsižvelgdamas į tai, kad nepavyko nustatyti pareiškėjo dalykinių santykių tikslo ir banko sąskaitų turėjimo Lietuvoje veikiančioje finansų įstaigoje priežasties, bankas tvirtina, kad jam nepavyko įgyvendinti esminio principo „pažinti savo klientą“ ir tinkamai įgyvendinti PPTFPĮ įstatymo 9 straipsnio 18 dalies reikalavimų bei dalykinių santykių su pareiškėju nutraukimo metu galiojusių Banko paslaugų teikimo bendrųjų taisyklių (toliau – Taisyklės) 5.9 ir 7.3.14 papunkčių nuostatų.

Bankas teigė, kad nesutinka su tuo, kad nepagrįstai priėmė sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju, nes, vadovaujantis Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta taisykle, paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai nutraukti atlygintinų paslaugų teikimo sutartį tik dėl svarbių priežasčių. Tokia banko teisė vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį yra ribojama ir norint ją nutraukti reikia ne tik teisinio, bet ir faktinio pagrindo. Bankas teigė, kad faktinis Sutarčių nutraukimo pagrindas yra faktas, kad pareiškėjas nepateikė bankui Lietuvos kompetentingų institucijų išduoto leidimo laikinai arba nuolat gyventi Lietuvoje, nors, pagal banko vidines tvarkas, toks leidimas yra būtina sąlyga tęsti dalykinius santykius su tokios kategorijos asmenimis. Kaip teisinį Sutarčių su pareiškėju nutraukimo pagrindą, bankas nurodė Taisyklių 5.9 bei 7.3.14 papunkčių nuostatas. Banko teigimu, remiantis šiomis Taisyklių nuostatomis, „bankas turi teisę reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų dokumentus ir / ar informaciją, patvirtinančius pareiškėjo sąskaitose esančių lėšų, taip pat kito turto teisėtumą, kilmę ir šaltinį, <...> ir / ar kitus dokumentus kiek tai yra reikalinga tam, kad bankas tinkamai vykdytų pinigų plovimo ir / ar teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių ir / ar kitų teisės aktų reikalavimus. Jei klientas nepateikia bankui reikiamų dokumentų ir / ar informacijos arba pateikia neteisingą ar nepakankamą informaciją, bankas turi teisę atsisakyti vykdyti kliento prašymus, mokėjimo nurodymus ar suteikti banko paslaugas, arba sustabdyti mokėjimo nurodymo vykdymą, o teisės aktuose ir šiose Bendrosiose taisyklėse nustatytais atvejais – nutraukti dalykinius santykius su klientu.“

Pasisakydamas dėl pareiškėjo atstovo teiginių, kad bankas vienašališkai nutraukdamas Sutartis su pareiškėju diskriminuoja pareiškėją rasiniu ir teritoriniu pagrindu, bankas paaiškino,

kad nediskriminuoja pareiškėjo jokių pagrindu, o priešingai – pareiškėjui siūlė galimybę naudotis pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga banke, tačiau pareiškėjas paslaugos atsisakė. Atsižvelgdamas į tai, bankas pabrėžė, kad pareiškėjui pasiūlė tęsti dalykinius santykius– sudaryti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos sutartį, jeigu pareiškėjas įrodys atitinkantis kriterijus, keliamus pagrindinės mokėjimo sąskaitos turėtojiui.

Be to, gavęs Lietuvos banko prašymą kilusį ginčą išspręsti taikiu būdu, bankas pasiūlė pareiškėjo atstovui kilusį ginčą išspręsti taikiai, tačiau to padaryti nepavyko. Pareiškėjas bankui teikė atsakymus ir reikiamus dokumentus, tačiau siūloma banko alternatyva sudaryti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos sutartį pareiškėjo nesudomino.

Papildomai bankas atsiliepime Lietuvos bankui nurodė, kad atlikdamas vertinimą dėl dalykinių santykių su pareiškėju tęstinumo nustatė naujų reikšmingų aplinkybių – iš viešai prieinamų šaltinių nustatė, kad pareiškėjas galimai turi ryšių su Baltarusijos Respublika ir joje įsteigtu *Trade Capital* banku. Banko teigimu, šis bankas yra įsteigtas Baltarusijos Respublikoje dar 2008 m. ir priklauso *Bank Tejarat* (subjektui, kurį Jungtinių Amerikos Valstijų Išdo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuras (angl. *The Office of Foreign Assets Control of the U.S. Department of the Treasury*) anksčiau nurodė kaip priklausantį Irano Vyriausybei arba kurį ji kontroliuoja). Bankas paaiškino, kad pareiškėjo pasiteiravo apie galimus ryšius su Baltarusijos Respublika ir Baltarusijoje įsteigtu *Trade Capital* banku. Pareiškėjas bankui atsakymus turėjo pateikti iki 2022 m. vasario 16 d., tačiau jokių atsakymų iš pareiškėjo bankas negavo iki atsiliepimo Lietuvos bankui (2022 m. vasario 25 d.) pateikimo dienos. Banko teigimu, kadangi pareiškėjas nepateikė banko prašomos papildomos informacijos, bankas negalėjo įgyvendinti esminio principo „pažinti savo klientą“ ir PPTFPĮ 9 straipsnio 18 dalies reikalavimų. 2022 m. vasario 25 d. bankas Lietuvos banką informavo, kad pareiškėjas 2022 m. vasario 25 d. bankui pateikė jo prašomą informaciją dėl pareiškėjo ryšių su Baltarusijos Respublika, tačiau teigė, kad banko sprendimas nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju nesikeičia. 2022 m. vasario 28 d. bankas pareiškėjui išsiuntė pranešimą, kad nuo 2022 m. gegužės 20 d. nutraukia Sutartis su pareiškėju. Bankas Lietuvos banko prašė atmesti pareiškėjo reikalavimus.

Pareiškėjo atstovas, susipažinęs su banko pateiktu atsiliepimu, 2022 m. kovo 16 d. pateikė papildomus paaiškinimus dėl banko atsiliepime išdėstytų argumentų. Pareiškėjo atstovas atkreipė dėmesį, kad bankas priėmė sprendimą nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju nesulaukęs Lietuvos banko sprendimo nagrinėjamoje ginčo byloje ir netsižvelgdamas į 2022 m. vasario 24 d. Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento atsakymą į pareiškėjo atstovo 2021 m. gruodžio 27 d. kreipimąsi dėl skundo nagrinėjimo. Pareiškėjo atstovas pažymėjo, kad Lietuvos bankas, išnagrinėjęs pareiškėjo atstovo prašymą dėl skundo nagrinėjimo, 2022 m. vasario 24 d. pateiktame atsakyme konstatavo: „Lietuvos bankas, kompleksiskai įvertinęs visas reikšmingas aplinkybes, turi pagrindo manyti, kad bankas nepagrindė Pareiškėjo atžvilgiu pritaikytos PP / TF rizikos valdymo priemonės, skirtos PP / TF prevencijos tikslams pasiekti, proporcingumo egzistuojančios rizikos, susijusios su Pareiškėjo gyvenamosios vietos pakeitimu, atžvilgiu.“

Taip pat pareiškėjo atstovas pakartojo anksčiau išsakytus argumentus dėl to, kad, jo nuomone, bankas, vienašališkai nutraukdamas Sutartis su pareiškėju, nes pareiškėjas negyvena Lietuvoje, diskriminuoja pareiškėją dėl jo gyvenamosios vietos.

Pareiškėjo atstovas, susipažinęs su banko atsiliepimu teigė, kad bankas nepateikė jokių įrodymų, kurie pagrįstų būtinybę vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju. Pareiškėjas yra Irano pilietis, banko klientas nuo 2014 m., tačiau Irane negyvena, ilgą laiką gyveno Lietuvoje, tačiau šiuo metu gyvena Vokietijoje ir turi tos šalies leidimą joje gyventi. Bankas į šias aplinkybes neatsižvelgė ir, remdamasis vien tik pareiškėjo kilmės šalimi, priėmė sprendimą nutraukti dalykinius santykius. Pareiškėjo atstovo nuomone, bankas diskriminuoja pareiškėją. Pareiškėjo atstovas, pasisakydamas dėl banko atsiliepime pateiktų argumentų dėl vienašalio Sutarties nutraukimo teisinio pagrindo, teigė, kad bankas neįrodė Taisyklių 5.9 papunktyje nustatytų pagrindų vienašališkai nutraukti Sutartis egzistavimo. Taisyklių 5.9 papunktyje nustatyta, kad „bankas, vadovaudamasis principu „pažinti savo klientą“, turi teisę reikalauti, kad klientas pateiktų dokumentus ir / ar informaciją, patvirtinančius kliento sąskaitose esančių lėšų, taip pat kito turto teisėtumą, kilmę ir šaltinį, kliento dalykinių santykių su banku tikslą ir numatomą pobūdį ir / ar kitus dokumentus bei informaciją, kiek tai yra reikalinga tam, kad bankas tinkamai vykdytų pinigų plovimo ir / ar teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių ir / ar kitų teisės aktų reikalavimus. Jei klientas nepateikia bankui reikiamų dokumentų ir / ar informacijos, arba pateikia neteisingą ar nepakankamą informaciją, bankas turi teisę atsisakyti sudaryti sutartį su klientu, vykdyti kliento prašymus, mokėjimo nurodymus

ar suteikti banko paslaugas, arba sustabdyti mokėjimo nurodymo vykdymą, o teisės aktuose ir šiose Bendrosiose taisyklėse nustatytais atvejais – nutraukti dalykinius santykius su klientu.”

Pareiškėjo atstovo teigimu, bankas nepagrįstai rėmėsi ir Taisyklių 7.3.14 papunkčiu, nustatančiu, kad „bankas turi teisę nesuteikti klientui paslaugos, sustabdyti banko paslaugų teikimą, pakeisti paslaugų teikimo tvarką ir sąlygas (įskaitant taikomus Paslaugų įkainius), atlikti sustiprintą kliento stebėseną, arba vienašališkai, nesikreipdamas į teismą, nutraukti Sutartį, jeigu klientas arba su klientu susiję asmenys: <...> pažeidė PPTFPĮ ar Taisyklių 5.9 punktą, kas sudaro pagrindą nutraukti dalykinius santykius.” Pareiškėjo atstovo manymu, ši Taisyklių nuostata yra blanketinė nuostata, kreipianti į Taisyklių 5.9 papunkčio nuostata, kurios pareiškėjas nepažeidė.

Pasisakydamas dėl banko atsiliepime pateiktų argumentų, kad pareiškėjas yra galimai susijęs su Baltarusijos Respublika, pareiškėjo atstovas teigė, kad bankas, neturėdamas argumentų savo sprendimui vienašališkai nutraukti Sutartis pagrįsti, pateikė papildomus argumentus dėl to, kad neva tik dabar paaiškėjo aplinkybės, kad pareiškėjas turėjo ryšių su Baltarusijos Respublikoje įsteigtu *Trade capital* banku. Ši informacija yra vieša ir bankui buvo pasiekama nuo pat sutartinių santykių su pareiškėju pradžios. Pareiškėjas bankui užpildytoje kliento anketoje buvo nurodęs savo Baltarusijos mokesčių mokėtojo kodą ir sąskaitą Baltarusijos banke, pats bankas beveik 10 metų turėjo dalykinius santykius su pareiškėju ir nė karto neprašė pakomentuoti informacijos dėl pareiškėjo ryšių su *Trade capital* banku. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad pareiškėjas turėjo ilgalaikį verslą Baltarusijoje (iš ten ir liko mokėtojo kodas) ir buvo vienas iš Baltarusijos teritorijoje įsteigto banko (*duomenys neskelbiami*) valdybos narių ir galutinių naudos gavėjų. Tačiau dėl neteisėtų ir politiškai sankcionuotų Baltarusijos režimo veiksmų pareiškėjas 2014 metais buvo sulaikytas, vėliau jam buvo pritaikytas namų areštas. Tačiau ikiteisminis tyrimas pareiškėjo atžvilgiu buvo nutrauktas nenustačius nusikaltimo sudėties. Pareiškėjas, baimindamasis dėl savo gyvybės, išvyko iš Baltarusijos ir kurį laiką gyveno Lietuvoje, tačiau šiuo metu gyvena Vokietijoje. Dėl Baltarusijos valdžios veiksmų dalis asmeninių pareiškėjo lėšų buvo konfiskuotos ir nėra gražintos pareiškėjui iki šiol. Be to, Baltarusijos centrinis bankas atšaukė *duomenys neskelbiami* licenciją dėl to, kad dėl pareiškėjo arešto nebuvo įmanoma padidinti reikiamo *duomenys neskelbiami* kapitalo. Dėl to *duomenys neskelbiami* buvo likviduotas ir procesas užtruko iki 2021 metų pabaigos. Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad pareiškėjas buvo *Trade Capital Bank* direktorių tarybos nariu be būtino dalyvavimo šiame banke. Tačiau jis niekada nebuvo banko darbuotojas ir paliko pareigas savo noru 2012 metų liepą, t. y. dar iki sutartinių santykių su banku atsiradimo. Nuo to laiko pareiškėjas su *Trade Capital Bank* nepalaiko jokių verslo ar asmeninių ryšių.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Lietuvos bankas ginčo nagrinėjimo proceso metu neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuotų patikrinimų, skirtų faktinėms aplinkybėms, susijusioms su Lietuvos banko prižiūrimo finansų rinkos dalyvio galimu Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų pažeidimu, nustatyti ir įvertinti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, šalių ginčas kilo dėl banko sprendimo nuo 2022 m. gegužės 20 d. vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju. Bankas savo sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju grindžia tuo, kad pareiškėjas neįrodė savo ryšių su Lietuvos Respublika ir nepagrindė dalykinių santykių su banku tikslo.

Pareiškėjo atstovas teigia, kad banko sprendimas imtis kraštutinės priemonės ir vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju yra nepagrįstas ir pažeidžiantis PPTFPĮ reikalavimus, o banko vidinės tvarkos, kuriomis bankas grindžia savo reikalavimą turėti ryšį su Lietuvos Respublika, neatsižvelgdamas į visas reikšmingas aplinkybes, yra diskriminuojančios pareiškėją dėl jo tautybės bei gyvenamosios vietos.

Svarbu pažymėti, kad pareiškėjo atstovo prašyme dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo keliami klausimai yra susiję ne tik su ginčo dalyko nagrinėjimu, bet ir su skundo dalyku tiek,

kiek tai susiję su banko veiksmais, kuriais galėjo būti pažeisti Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimai, vertinimu ir poveikio priemonių bankui taikymu. Prie tokių pareiškėjo atstovo prašyme nagrinėti vartojimo ginčą keliamų klausimų priskirtini klausimai, susiję su prašymu įvertinti galimus banko padarytus PPTFPĮ bei Mokėjimų įstatymo nuostatų, susijusių su draudimu diskriminuoti mokėjimo paslaugų gavėjus, pažeidimus. Kaip ir minėta, pareiškėjo atstovas 2021 m. gruodžio 27 d. kreipėsi į Lietuvos banką prašydamas bankui taikyti poveikio priemones už galimus Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų pažeidimus. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankas ginčo nagrinėjimo proceso metu neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuotų patikrinimų, skirtų faktinėms aplinkybėms, susijusioms su Lietuvos banko prižiūrimo finansų rinkos dalyvio galimu Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų pažeidimu, nustatyti ir įvertinti, bei į tai, kad pareiškėjo atstovo kreipimuose keliamus klausimus, susijusius su galimais Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų pažeidimais, nagrinėjo Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamentas ir 2022 m. vasario 24 d. pateikė pareiškėjo atstovui savo išvadą, šiame sprendime nebus analizuojami klausimai, susiję su pareiškėjo kreipimesi nurodytais PPTFPĮ bei Mokėjimų įstatymo galimais pažeidimais, ir dėl jų nebus pasisakoma.

Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamentas, išnagrinėjęs pareiškėjo atstovo 2021 m. gruodžio 27 d. skundą, 2022 m. vasario 24 d. pareiškėjo atstovui pateiktame rašte Nr. S 2022/(34.55.E-3900)-12-1096 nurodė, kad įvertinęs pareiškėjo atstovo skunde Lietuvos bankui pateiktus argumentus bei banko pateiktus paaiškinimus mano, kad „bankas nepateikė duomenų ir (ar) įrodymų, pagrindžiančių Pareiškėjo gyvenamosios vietos pakeitimo reikšmingą įtaką Bankui valdant su PP / TF susijusiais rizikas, ir nenurodė kitų aplinkybių, keliančių šias rizikas. Todėl, Lietuvos banko vertinimu, Pareiškėjo kaip mokėjimo paslaugų vartotojo gyvenamosios vietos pakeitimas nagrinėjamo kreipimosi kontekste savaime neturėtų būti laikytinas pakankamu pagrindu Bankui taikyti pačias griežčiausias PP / TF rizikos valdymo priemones, tokias kaip dalykinių santykių nutraukimas. Banko nurodyti motyvai dėl Sprendimo priėmimo, Lietuvos banko nuomone, nesudaro pagrindo manyti, kad Pareiškėjo ryšio su Lietuvos Respublika sumažėjimas savaime kelia rizikas, kurių Bankas negalėtų valdyti ar valdyti mažiau ribojančiomis, negu Banko pritaikytos, priemonėmis Bankui siekiant įgyvendinti teisės aktuose, reglamentuojančiuose PP / TF prevenciją, nustatytus reikalavimus.“

2022 m. kovo 14 d. Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamentas rašte Nr. S 2022/(34.55.E-3900)-12-1422 bankui pažymėjo, kad „klausimų dėl ryšių su Lietuvos Respublika uždavimas, Lietuvos banko nuomone, imperatyvių teisės aktų nepažeidžia, kiek tai yra atliekama nediskriminuojant vartotojų bei PP / TF prevencijai skirtų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo tikslu siekiant turėti tinkamą ir aktualią informaciją apie klientą bei jo dalykinius santykius, palyginus su dalykinių santykių užmezgimo metu bankui pateikta informacija ir pan. Tačiau vien aplinkybė dėl ryšių su Lietuvos Respublika pasikeitimo Bankui nepateikiant duomenų ir (ar) įrodymų, pagrindžiančių šios aplinkybės reikšmingą įtaką Bankui valdant su PP / TF susijusiais rizikas, ir (ar) nesant kitų aplinkybių, keliančių šias rizikas, Lietuvos banko nuomone, nėra pakankamas pagrindas teigti, kad būtų atliekama priešinga PPTFPĮ numatyta veika ir (ar) pakankamas ir teisėtas pagrindas Bankui vienašališkai nutraukti dalykinius santykius. Lietuvos banko nuomone, kompleksiškai įvertinus visas reikšmingas aplinkybes bei kriterijų visumą bei nepagrindžius ir (ar) nenustačius PP / TF riziką keliančių požymių, ryšių su Lietuvos Respublika pasikeitimas (jų nebuvimas) neturėtų iškart lemti kraštutinės priemonės (dalykinių santykių nutraukimo) pasirinkimo remiantis PPTFPĮ nuostatomis.“ Lietuvos bankas pasiūlė bankui „įvertinti Banko taikomą praktiką dėl būtino ryšio su Lietuvos Respublika pagrindimo reikalavimo mokėjimo paslaugų vartotojų atžvilgiu aukščiau išdėstytų MĮ bei PPTFPĮ normų kontekste, bei užtikrinti, kad Banko PPTFPĮ įgyvendinimui taikomos rizikos valdymo priemonės būtų proporcingos PP / TF prevencijos tikslams pasiekti ir nepagrįstai nesudarytų kliūčių mokėjimo paslaugų vartotojams atidaryti mokėjimo sąskaitą ar naudotis jau atidaryta“.

Taigi, Lietuvos bankas, išnagrinėjęs pareiškėjo atstovo skunde keliamus klausimus, susijusius su PPTFPĮ nuostatų laikymusi bei Mokėjimų įstatymo nuostatų, draudžiančių diskriminuoti banko klientus, laikymusi, padarė išvadą, kad vien tik ryšių su Lietuvos Respublika sumažėjimas neturėtų savaime lemti dalykinių santykių nutraukimo remiantis PPTFPĮ nuostatomis. Tam, kad bankas galėtų imtis kraštutinės priemonės ir nutraukti Sutartis su pareiškėju, bankas turėtų nustatyti kitas PP / TF riziką keliančias aplinkybes ir jas pagrįsti.

Svarbu pažymėti, kad bankas savo 2022 m. vasario 28 d. pranešime pareiškėjui

dalykinių santykių nutraukimą motyvavo tuo, kad bankui nepavyko nustatyti pareiškėjo ryšio su Lietuvos Respublika. Kitų papildomų aplinkybių, įskaitant ir banko atsiliepime nurodytus argumentus dėl pareiškėjo galimų ryšių su Baltarusijos Respublika, kuriomis remdamasis bankas priėmė tokį sprendimą, bankas nenurodė ir jomis nesirėmė.

Kita vertus, atsiliepime Lietuvos bankui bankas teigė, kad atliekant vertinimą dėl dalykinių santykių su pareiškėju tęstinumo buvo nustatytos naujos aplinkybės. Bankas teigė, kad iš viešai prieinamų šaltinių nustatė, kad pareiškėjas galimai turi ryšių su Baltarusijos Respublika ir joje įsteigtu *Trade capital* banku. Bankas pareiškėjo pasiteiravo apie galimus ryšius su Baltarusijos Respublika ir *Trade Capital* banku, tačiau pareiškėjas iki banko nustatyto termino (2022 m. vasario 16 d.) atsakymo nepateikė, o pateikė tik 2022 m. vasario 25 d. Vis dėlto, kaip minėta, bankas savo 2022 m. vasario 28 d. sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju grindė išimtinai tik tuo, kad pareiškėjas nepateikė bankui jo ryšį su Lietuvos Respublika įrodančių dokumentų kopijų bei nepagrindė, koku tikslu pareiškėjui yra reikalinga sąskaita banke („*Please note that, while ensuring continuous knowledge of you as a Client, the Bank failed to determine your connection with the Republic of Lithuania and identify the purpose for which you need a bank account in the financial institution operating in the Republic of Lithuania.*“) Taigi, bankas, priimdams sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju, nesirėmė, kaip teigė bankas, atliekant vertinimą paaiškėjusiomis naujomis aplinkybėmis dėl pareiškėjo galimų ryšių su Baltarusijos Respublika. Bankas Lietuvos banką 2022 m. vasario 25 d. elektroniniu laišku informavo, kad pareiškėjo atstovo pasibaigus banko nustatytam terminui pateikti paaiškinimai dėl pareiškėjo ryšių su Baltarusijos Respublika nekeičia banko sprendimo nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju. Kaip minėta, bankas sprendimą nutraukti dalykinius santykius pareiškėjui išsiuntė po to, kai gavo pareiškėjo atstovo papildomus paaiškinimus dėl pareiškėjo ryšių su Baltarusijos Respublika, tačiau sprendime nutraukti dalykinius santykius su pareiškėju niekaip nepagrindė papildomų nustatytų aplinkybių įtakos Baltarusijos Respublikai pritaikytų tarptautinių sankcijų pažeidimo rizikai atsirasti ir kad dėl to reikėtų imtis krašutinės priemonės – nutraukti Sutartis su pareiškėju.

Kadangi bankas, pareiškėjui pranešdamas apie dalykinių santykių nutraukimą, nesirėmė, banko teigimu, naujai paaiškėjusiomis aplinkybėmis, susijusiomis su pareiškėjo galimais ryšiais su Baltarusijos Respublika, ginčo byloje iš esmės bankas nepagrindė, kaip naujai paaiškėjusios aplinkybės gali būti susijusios su galimu Baltarusijos Respublikai nustatytų tarptautinių sankcijų pažeidimo rizikos atsiradimu, kuris galėtų lemti banko sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju. Be to, iš pareiškėjo atstovo paaiškinimų bankui matyti, kad pareiškėjas ryšius su Baltarusijos Respublika buvo praradęs dar iki sudarant Sutartis su banku. Ginčo byloje iš esmės nėra duomenų apie banko atliktą aplinkybių dėl pareiškėjo galimų ryšių su Baltarusijos Respublika vertinimą ir dėl to atsiradusios Baltarusijos Respublikai nustatytų tarptautinių sankcijų pažeidimo rizikos.

Vertinant banko sprendimo nutraukti su pareiškėju sudarytas Sutartis teisėtumą, pažymėtina, kad Mokėjimų įstatymas, reglamentuojantis mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą ir mokėjimo paslaugų teikimą, neįtvirtina konkrečių bendrosios sutarties nutraukimo pagrindų (priežasčių), kuriais remdamiesi mokėjimo paslaugų teikėjai, tarp jų ir bankas, savo iniciatyva galėtų nutraukti su klientais sudarytas bendrąsias sutartis, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas ir vartotojas (fizinis asmuo) sudaro sutartis dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos, kaip ji apibrėžta Mokėjimų įstatyme. Remiantis Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalimi, jeigu bendrojoje sutartyje yra numatyta, mokėjimo paslaugų teikėjas gali nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, pateikdamas mokėjimo paslaugų vartotojui pranešimą apie nutraukimą raštu popieriuje arba naudodamas kitą patvariąją laikmeną ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki bendrosios sutarties nutraukimo dienos. Taigi, pirmiau aptartos Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies nuostatos suteikia teisę mokėjimo paslaugų teikėjui (jei tokia teisė yra nustatyta atitinkamoje sutartyje) nutraukti su klientu neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, apie tai informuojant klientą raštu popieriuje arba naudojant kitą patvariąją laikmeną per Mokėjimų įstatyme nustatytą įspėjimo apie bendrosios sutarties nutraukimą terminą.

Aiškindamas pirmiau minėtą Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalies nuostatą, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. gruodžio 13 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-303-823/2021, taip pat yra konstatavęs, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalis, įtvirtindama galimybę mokėjimo paslaugų teikėjui ir mokėjimo paslaugų vartotojui susitarti dėl mokėjimo paslaugų teikėjo teisės vienašališkai nutraukti neterminuotą bendrąją sutartį, neriboją šios bendrosios sutarties šalių teisės konkrečiomis sąlygomis, išskyrus terminą, per

kurį turi būti pateikiamas pranešimas apie sutarties nutraukimą, ir formą, kuria toks pranešimas turi būti pateikiamas. Kasacinis teismas pirmiau minėtoje nutartyje, be kita ko, nurodė, kad toks teisinis reglamentavimas, viena vertus, reiškia, kad mokėjimo paslaugų teikėjas, esant dėl to šalių susitarimui, gali vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį ir nesant mokėjimo paslaugų vartotojo kaltės, taip pat kitais pagrindais, nei įtvirtinti Civilinio kodekso 6.927 straipsnio 2 dalyje. Kita vertus, kasacinis teismas kartu pažymėjo, kad Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 7 dalyje įtvirtintas teisinis reglamentavimas nesudaro pagrindo teigti, kad mokėjimo paslaugų teikėjo teisė vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį, sutartyje neaparus konkrečių vienašalio jos nutraukimo mokėjimo paslaugų teikėjo iniciatyva atvejų, turėtų būti laikoma absoliučia. Tokia mokėjimo paslaugų teikėjo teisė, visų pirma, yra ribojama Civilinio kodekso 6.721 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos taisyklės, pagal kurią paslaugų teikėjas turi teisę vienašališkai nutraukti atlygintinų paslaugų teikimo sutartį tik dėl svarbių priežasčių. Antra, mokėjimo paslaugų teikėjo teisė vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį yra ribojama ir *favor contractus* (sutarties išsaugojimo) principo, reikalaujančio pakankamo ne tik teisinio, bet ir faktinio pagrindo nutraukti sutartį. Vadinas, teisė vienašališkai nutraukti neapibrėžtam terminui sudarytą bendrąją sutartį, kaip viena iš mokėjimo paslaugų teikėjo ir mokėjimo paslaugų vartotojo teisių, laikoma tinkamai įgyvendinta, jei tinkamai laikomasi išankstinio informavimo apie ketinimą nutraukti sutartį reikalavimo terminų ir formos prasme, taip pat, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, nustačius, kad vienašališko sutarties nutraukimo sąlygos yra šalių iš anksto aptartos sutartyje ir faktinė padėtis, aplinkybės atitinka tokias sutartyje įvardytas sąlygas, o nesant konkrečių sutartyje šalių aptartų vienašališko sutarties nutraukimo pagrindų – įvertinus, kad priežastys, dėl kurių mokėjimo paslaugų teikėjas nutraukia bendrąją sutartį, yra svarbios, pagrįstos teisėtais mokėjimo paslaugų teikėjo interesais.

Atkreiptinas dėmesys, kad ir Gairių 7.3.2 papunktyje nurodyta, kad vienašališkai bendroji sutartis gali būti nutraukta tik Mokėjimų įstatyme, kituose teisės aktuose (pvz., Civiliniame kodekse, PPTFPĮ) ir bendrojoje sutartyje, kiek ji neprieštaruja imperatyviems šių teisės aktų reikalavimams, nustatyta tvarka ir sąlygomis. Bendrosios sutarties nutraukimas mokėjimo paslaugų teikėjo iniciatyva turėtų būti atliekamas tik esant svarioms priežastims (krašutinė priemonė). Gairių 7.3.3 papunktyje nustatyta: „Gairių 7.3.2 punkte nurodytomis svariomis priežastimis galėtų būti laikomos šios aplinkybės: bendrosios sutarties galiojimas prieštaruoja teisės aktų reikalavimams arba mokėjimo paslaugų teikėjui sukelia kitas neigiamas pasekmes, kurių jis negalėjo numatyti bendrosios sutarties sudarymo metu ir kurių negalėtų valdyti ar išvengti jeigu bendroji sutartis liktų galioti; mokėjimo paslaugų vartotojas iš esmės pažeidžia bendrąją sutartį ir tokių pažeidimų piktybiškai nepašalina; bendrosios sutarties tolesnis galiojimas taptų negalimas dėl kitų objektyvių priežasčių (pvz., mokėjimo paslaugų teikėjas nutraukia mokėjimo paslaugų teikimo veiklą arba tam tikrų mokėjimo paslaugų, tiesiogiai susijusių su bendrąja sutartimi, teikimą, arba dėl kitų pagrįstų aplinkybių negali teikti tokių paslaugų).“ Gairių 7.3.7 papunktyje nustatyta, kad „mokėjimo paslaugų teikėjas, informuodamas mokėjimo paslaugų vartotoją apie ketinimą vienašališkai nutraukti bendrąją sutartį, turėtų nurodyti bendrosios sutarties nutraukimo priežastis ir (arba) motyvus (pvz., įvardyti bendrosios sutarties nuostatą, kuria remdamasis nutraukia bendrąją sutartį), išskyrus atvejus, kai tokios informacijos atskleidimą draudžia kiti teisės aktai ir (arba) toks informacijos suteikimas susilpnintų juose įtvirtintas saugumo priemones (jeigu jos yra pagrindinė bendrosios sutarties nutraukimo priežastis).“

Bankas atsiliepiame nurodė, kad sprendimas vienašališkai nutraukti Sutartis ir dalykinius santykius su pareiškėju grindžiamas PPTFPĮ įstatymo 9 straipsnio 18 dalies bei Taisyklių 5.9 ir 7.3.14 papunkčių nuostatomis, kad bankas, vadovaudamasis principu „pažink savo klientą“, turi teisę, be kita ko, reikalauti, kad „klientas pateiktų dokumentus ir / ar informaciją, patvirtinančius kliento dalykinių santykių su banku tikslą ir numatomą pobūdį ir / ar kitus dokumentus bei informaciją, kiek tai yra reikalinga tam, kad bankas tinkamai vykdytų pinigų plovimo ir / ar teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių ir / ar kitų teisės aktų reikalavimus.“ Jeigu klientas bankui nepateikia banko prašomos informacijos, bankas, remdamasis minėtomis Taisyklių nuostatomis, turi teisę imtis imtis vienos iš PP / TF rizikų valdymo priemonių – nutraukti dalykinius santykius su klientu.

Kaip ir minėta, bankas, vienašališkai nutraukdamas su pareiškėju Sutartis, išimtinai rėmėsi tik tuo faktu, kad pareiškėjas nepateikė dokumentų, įrodančių jo ryšį su Lietuvos Respublika. Bankas savo sprendimo nutraukti Sutartis su pareiškėju negrindė jokiais kitomis aplinkybėmis, įskaitant ir galimus pareiškėjo ryšius su Baltarusijos Respublika, kurios galėtų pagrįsti banko sprendimą vienašališkai nutraukti Sutartis, o kartu ir dalykinius santykius su

pareiškėju. Kaip ir minėta, Lietuvos banko Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamentas, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, konstatavo, kad vien tik ryšių su Lietuvos Respublika sumažėjimas neturėtų savaime lemti dalykinių santykių nutraukimo remiantis PPTFPĮ nuostatomis.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, galima daryti išvadą, kad banko 2022 m. vasario 28 d. pranešime pareiškėjui apie dalykinių santykių nutraukimą nurodyta banko sprendimo vienašališkai nutraukti Sutartis priežastis yra nepakankama tam, kad šis banko sprendimas galėtų būti laikomas pagrįstu. Tam turėtų būti nustatytos papildomos aplinkybės, susijusios su PP / TF rizikomis, o dalykinių santykių nutraukimas turėtų būti kraštutinė PP / TF rizikos valdymo priemonė.

Įvertinus pirmiau išdėstyta informaciją, darytina išvada, kad banko sprendimas vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju remiantis vien tik pareiškėjo ryšio su Lietuvos Respublika sumažėjimu yra neproporcinga PP / TF rizikos valdymo priemonė. Todėl konstatuotina, kad bankas nepagrindė savo sprendimo vienašališkai nutraukti Sutartis su pareiškėju kaip kraštutinės PP / TF rizikos valdymo priemonės taikymo būtinumo ir pagrįstumo.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Tenkinti pareiškėjo X.X. reikalavimą ir rekomenduoti bankui nenutraukti Sutarčių, remiantis vien tik tuo pagrindu, kad bankas nenustatė pareiškėjo ryšio su Lietuvos Respublika.
2. Įpareigoti banką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Bankui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis